

FARSANG

Karácsony elteltével vízkeresztkor, január 6-án kezdődik a farsang, amely egészen hamvazószerdáig, vagyis a nagyböjt kezdetéig tart. A vidám multságok, bállok, jelmezes felvonulások időszaka ez. A fejezetből sem maradhatott ki a tánc és a tréfa. Többek között azt is megtudhatod, mikortól ünneplik a magyarok a farsangot, kik járják papucsban a táncot, hogyan érdemes tréfálkozni, és vajon be lehet-e csapni magát az ördögöt. Jó olvasást!

A FARSANG

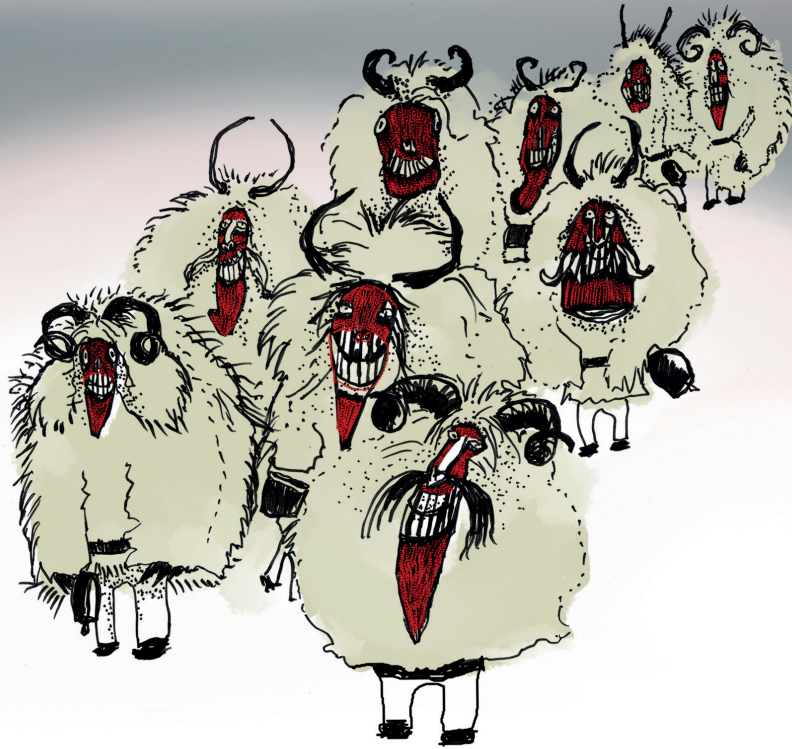
A Néprajzi lexikonban található szócikkből olvashatsz itt egy részletet⁴⁸:

Vízkereszt napjától (január 6.) hamvazószerdáig⁴⁹ tartó időszak. A szokások és hiedelmek zömének szempontjából azonban többnyire farsangvasárnap, farsanghétfő és húshagyókedd alkotja a farsangot. A hamvazószerdát követő napon az egynapos böjt után a böjtöt felfüggesztik, hogy a farsangi maradékot elfogyaszthassák. Ennek a napnak zabáló-, torkos- vagy tobzódócsütörtök a neve.

A farsang bajor-osztrák jövevényszó: a „vaschang”-ból származik. Első írásos jelentkezését 1283-ból bajor-osztrák adatokból ismerjük. Magyarországon a farsang kialakulása a középkorra tehető, elsősorban német hatás eredményeként. Elterjedése valószínűleg három fő területen történt: a királyi udvarban, a városi polgárság és a falusi lakosság körében.

⁴⁸ Forrás: <http://mek.niif.hu/02100/02115/html/2-108.html>

⁴⁹ a farsangot követő böjt időszakának kezdete

A királyi udvarban jelentős volt az itáliai hatás, míg a másik két szinten német hatással kell számolni. Ezt az is bizonyítja, hogy a karnevál – amely olasz jövevényszó –, bár számos európai nyelvben megtalálható, nálunk a farsangra nem honosodott meg.

A farsanghoz a karácsonyi ünnepkör után a leggazdagabb jelesnap szokáshagyomány kapcsolódik. Legjellemzőbb eseménye az álarcos, jelmezes alakoskodás, amely majdnem minden farsangi szokásban előfordul. Történeti adatok tanúsága szerint a 15. század óta ismeretes és kedvelt, és számos formája ma is él Magyarországon. A busójárás a Mohács környéki délszlávok alakoskodó felvonulása. A maszkos alakoskodók dramatikus játéka és a felvonulások mellett fontos esemény az ünnepinél is gazdagabb evés-ivás, tánc, mulatozás az ivóban, fonóházban vagy más közösségi helyen.

1. Adj címet az egyes bekezdéseknek!

a.) _____

b.) _____

c.) _____

2. Beszélgetsetek!

Milyen farsangi szokások vannak ott, ahol te élsz? Mesélj el egy farsangi ünnepet, amelyen részt vettél!

3. Készíts pókhálóábrát!

a.) Készíts pókhálóábrát a szócikkhez! Középre írd fel a FARSANG szót, és ebből kiindulva jelenítsd meg a kulcsszavakat!

b.) Az általad készített pókhálóábra alapján mondd el, mi a farsang!

4. Párosítsd a kifejezéseket (a-d) a magyarázatokkal (1-4)!

a.) az a tevékenység, melynek keretében álöltözet, mozdulatok és arcjáték, esetleg álarc segítségével valakit vagy valamit megjelenítünk

1.) hiedelem

b.) nem hivatalos vallási képzet, babona

2.) böjt

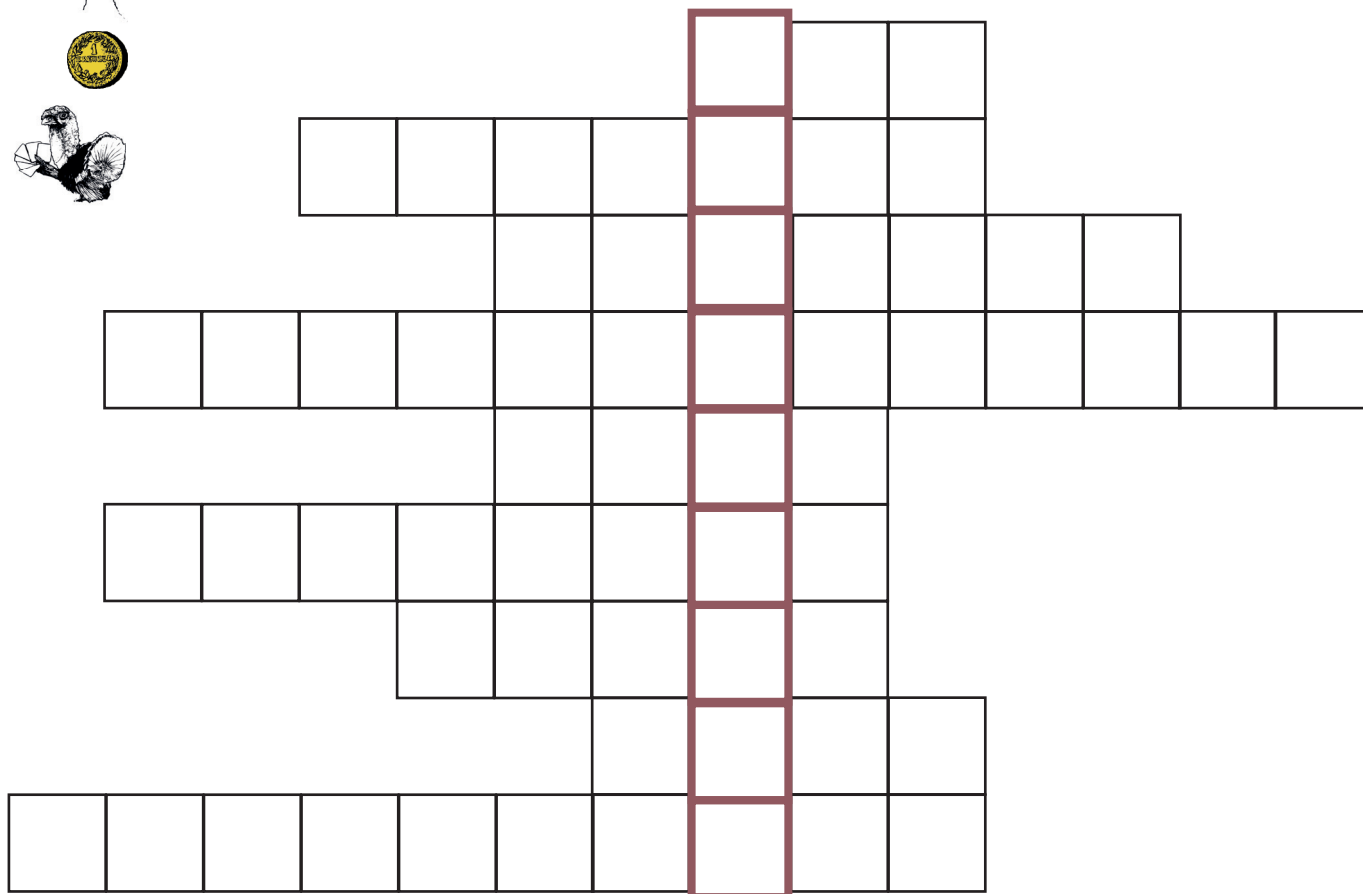
c.) advent első vasárnapjával veszi kezdetét

3.) alakoskodás

d.) tartózkodás az étkezéstől vagy csak a hústól

4.) karácsonyi ünnepkör

5. Oldd meg a keresztrejtvényt! Megoldásként az egyik leghíresebb magyarországi farsangi szokást fogod kapni.

- farsangra jellemző táncmulatság
- a tél utolsó hónapja
- farsangi jelmez más szóval
- a farsang utolsó napja
- a farsang után következő időszak
- a farsang más néven
- az arcra tesszük, a farsangi jelmez része
- finom farsangi édesség
- a farsangi időszak első napja

Megoldás: _____

Hol rendezik meg ezt az ünnepet? _____

6. Mi jut eszedbe a farsagról?

a.) Összegyűjtöttünk néhány rövid választ erre a kérdésre.

Keresd meg a válaszok között a kakukktójást, és húzd át a jelölését!

- Ilka: Farsangi szokás a velencei karnevál, ahol gyönyörű maszkokat lehet látni és borsos áron vásárolni.
- Péter: Farsangkor az iskolában jelmezbált szoktunk tartani. A legjobb jelmezeket mindig díjazták. Idén úrhajósnak öltözöm.
- Andi néni: A farsang a vízkeresztől böjtig tartó időszak az évben.
- Kinga: Farsangkor azért öltöznek be az emberek, hogy így védjék magukat a hideg ellen.
- Álmos: Ebben az időszakban sok táncos mulatságot, bált rendeznek.
- Kitti: Nagyon szeretem a fánkot, és farsangkor rengeteget lehet belőle enni!

b.) Neked mi jut eszedbe a farsagról? Válaszolj az olvasottak és a saját ötleteid alapján te is a kérdésre!

7. Beszélgetések és alkotások!

- Minek öltöztél már be farsangkor? Milyen más érdekes jelmezeket láttál még?
- Te a családban vagy a tágabb környezetben hogyan ünnepled a farsangot? Rajzold le vagy írd róla fogalmazást!
- Milyen zenét terveznél és milyen táncot, esetleg játékokat a ti farsangotokra?
- Gyűjts farsangi szokásokat a ti tájaitokról!
- Tervezz farsangi jelmezeket és rajzold le!
- Tervezz meg egy adást a ti farsangotokról, készíts videót és küldd el nekünk az office@amaped.at e-mail-címre!

A legjobban sikerült munkák az aktuális tanév végén jutalomban részesülnek.

Egy mesét fogtok olvasni. Ezek a kulcsszavai: királykisasszonyok, juhászlegény, tánc, éjfél, papucs, elszaggatnak, eltűnnek. Jósold meg, szerinted miről fog szólni ez a történet!

A PAPUCS SZAGGATÓ KIRÁLYKISASSZONYOK⁵⁰

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon túl, még a hármás üveghegyen is túl, ahol a kurta farkú malac túr, volt egyszer egy szegény juhászlegény. Nagy sereg juhot⁵¹ őrzött ez a juhászlegény, de abból a nagy sereg juhból még csak egy bárányfark sem volt az övé. Hej, sóhajtozott is eleget, amint terelgette a nyáját⁵², hogy neki semmije sincs ezen a világon, de hiába sóhajtozott: a nagy semmivel maradt.

Az ám, mit mondok, mégsem úgy volt egészen, mert egyszer, amint billegett-ballagott a nyáj után, s nagyokat sóhajtott, csak előtte terem az öreg Szent Péter, s kérdi:

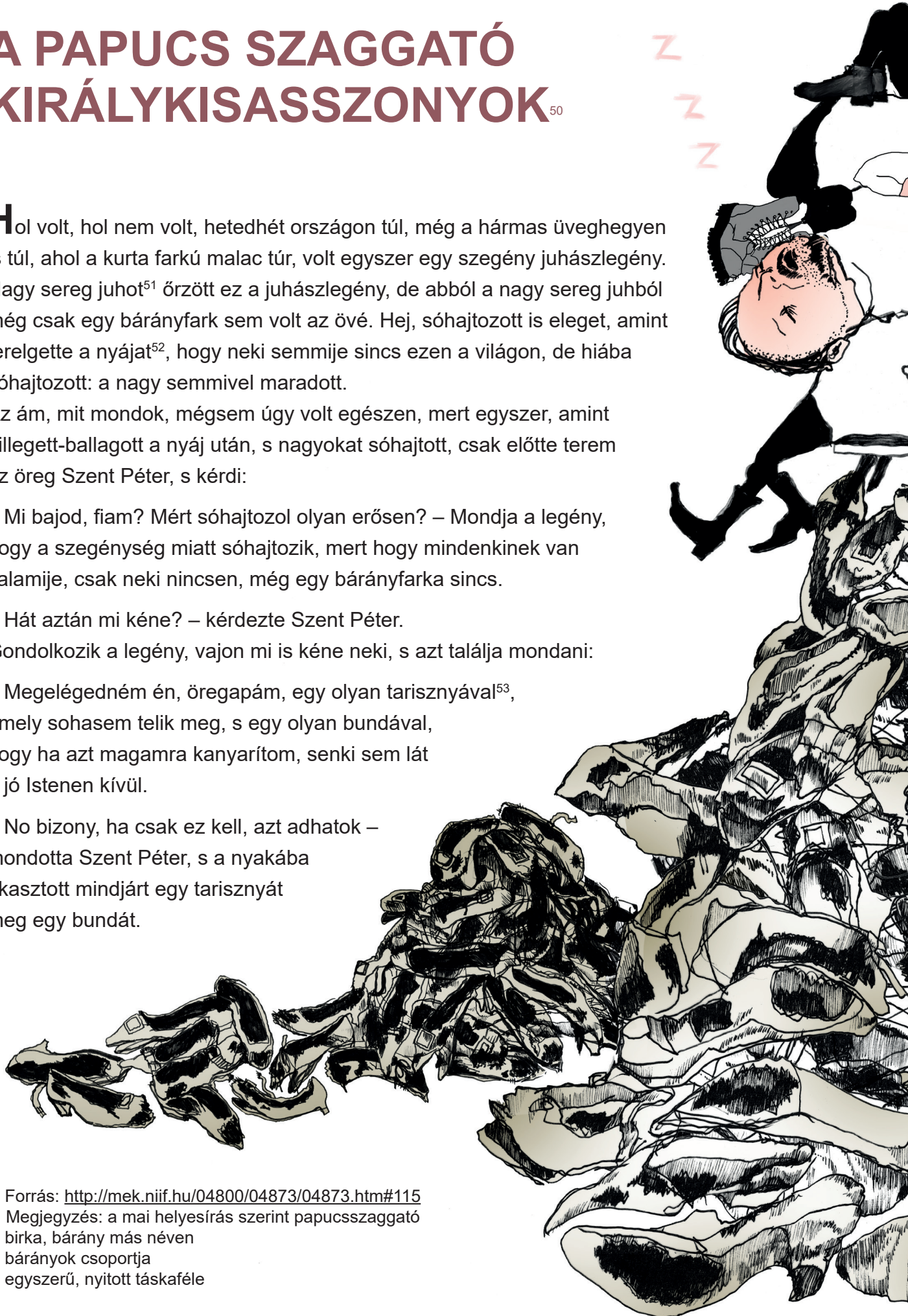
– Mi bajod, fiam? Mért sóhajtozol olyan erősen? – Mondja a legény, hogy a szegénység miatt sóhajtozik, mert hogy mindenkinek van valamije, csak neki nincsen, még egy bárányfarka sincs.

– Hát aztán mi kéne? – kérdezte Szent Péter.

Gondolkozik a legény, vajon mi is kéne neki, s azt találja mondani:

– Megelégedném én, öregapám, egy olyan tarisznyával⁵³, amely sohasem telik meg, s egy olyan bundával, hogy ha azt magamra kanyarítom, senki sem lát a jó Istenen kívül.

– No bizony, ha csak ez kell, azt adhatok – mondotta Szent Péter, s a nyakába akasztott mindjárt egy tarisznyát meg egy bundát.

⁵⁰ Forrás: <http://mek.niif.hu/04800/04873/04873.htm#115>
Megjegyzés: a mai helyesírás szerint papucsszagató

⁵¹ birka, bárány más néven

⁵² bárányok csoportja

⁵³ egyszerű, nyitott táskaféle

Mindjárt ki is próbálta a juhászlegény a bundát: hát az öreg juhász nem látta meg. No, ha nem, egy szempillantásig sem maradt többet a nyáj mellett, elment szerencsét próbálni, s meg sem állott, míg a király városába nem ért.

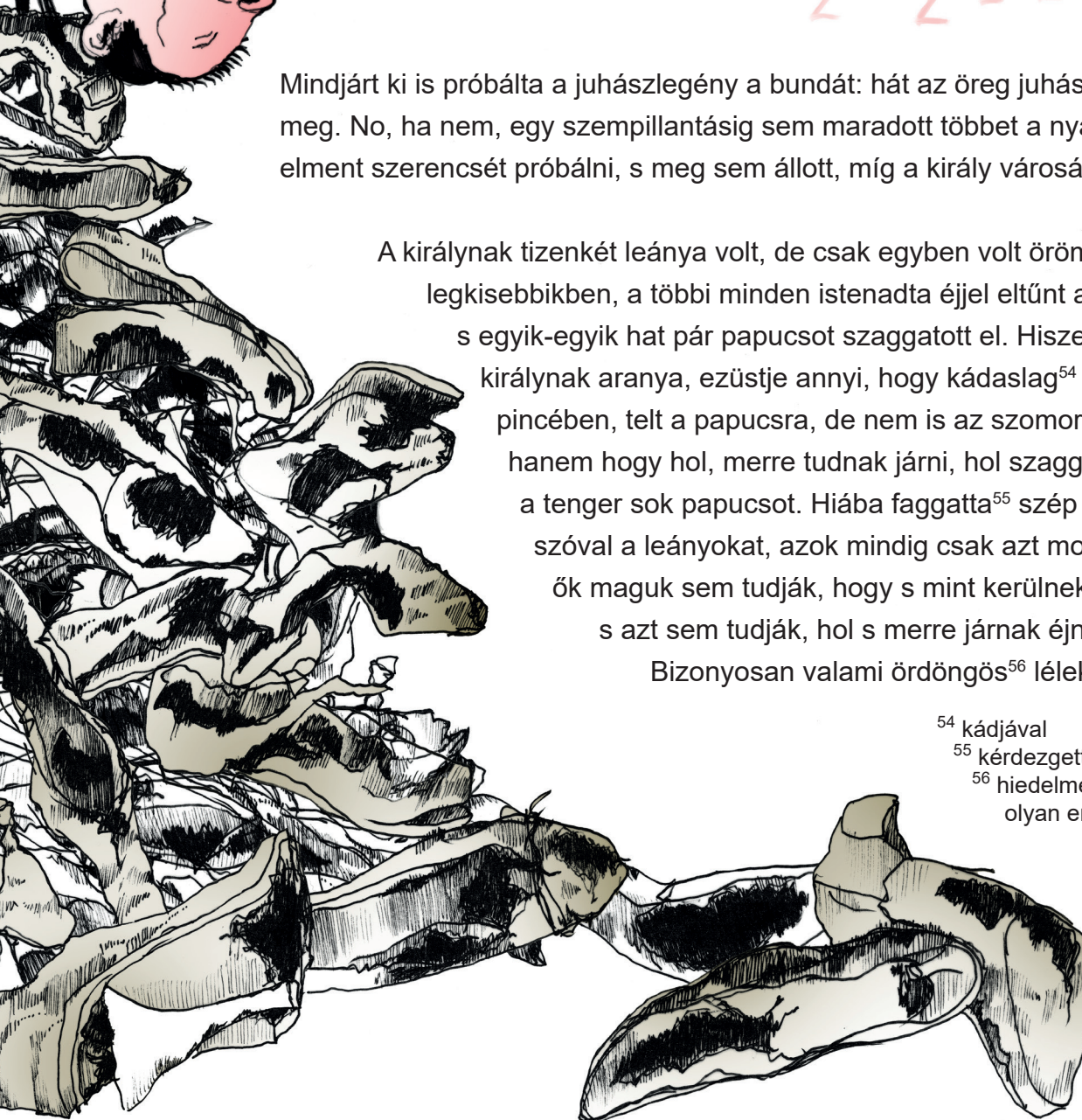
A királynak tizenkét leánya volt, de csak egyben volt öröme, a legkisebbikben, a többi minden istenadta éjjel eltűnt a palotából, s egyik-egyik hat pár papucsot szaggatott el. Hiszen volt a királynak aranya, ezüstje annyi, hogy kádaslag⁵⁴ állott a pincében, telt a papucsra, de nem is az szomorította a királyt, hanem hogy hol, merre tudnak járni, hol szaggatják el azt a tenger sok papucsot. Hiába faggatta⁵⁵ szép szóval, csúf szóval a leányokat, azok mindig csak azt mondták, hogy ők maguk sem tudják, hogy s mint kerülnek el hazulról, s azt sem tudják, hol s merre járnak éjnek idején.

Bizonyosan valami ördögös⁵⁶ lélek viszi el őket.

⁵⁴ kádjával

⁵⁵ kérdezgette

⁵⁶ hiedelmek szerint
olyan ember/lény, akit

Hitte is, nem is a király
ezt a beszédet, de ami
igaz: igaz, ami nem
igaz: hazugság, és
sem mondom, hogy
láttam, amit nem láttam:

a király hiába állított strázsákat⁵⁷,
százat is egyszerre, a leányok
szobája elé, soha egy sem
látta őket sem elmenni, sem
visszatérni, mert éjfélkor az
álomszellő úgy fejbe csapta
őket, hogy egyszeriben
ledöndültek⁵⁸ a földre, s föl
sem keltek reggelig: aludtak,
mint a fekete föld.

Mit volt mit nem tenni, a király
kihirdette ország-világ előtt,
hogy annak adja a leányát,
legyen akárki fia-borja, aki
neki megmondja, hogy hol s
merre jár éjnek éjszakáján
a tizenegy királykisasszony.
Hát hiszen jöttek mindenfelől
a szerencsepróbálók, de
ahogy jöttek, szégyenkezve
el is mehettek, mert
éjfélkor mind elaludtak, s a
királykisasszonyok mehettek
bátran, amerre nekik tetszett.
Meghallja ezt a
juhászlegény, jelenti magát
a királynál, s este, mikor
a királykisasszonyok a
szobájukba mentek, ő is
velük ment a bundában,
látatlanul.

⁵⁷ öröket

⁵⁸ eldőltek

A leányok lefeküdtek, elaludtak, de éjfélkor csak besurrant⁵⁹ a szobába valami ördögös lélek vagy mi, felköltötte őket, csak a legkisebbiket nem, aztán hirtelen felöltöztek a legszebb ruhájukba, egy nagy zsákba beletettek hat-hat pár papucsot. Így készülődtek, mit tudom én most még, hogy hová, merre. No de a juhászlegény mindent jól látott, s mit gondolt, mit nem, fölébresztette a kicsi királykisasszonyt. Hej, megijedtek a lányok, most már mit csináljanak? Ők bizony mézes-mázos szavakkal rávették a kicsi királykisasszonyt is, hogy menjen velük, nem bánja meg. Akkor az az ördögös lélek valami zsírral megkente mind a tizenkét leány vállát, s hát mind a tizenkettőnek szárnya nőtt. Fogta magát a legény, ő is megkente a maga vállát, s neki is szárnya nőtt egyszeriben. Abban a pillantásban kinyílt az ablak,

s huss! kirepült az ördögös lélek, utána a leányok, a leányok után meg a juhászlegény. Fölszálltak jó magasra, a levegőégbe, s repültek, mint a madár, hegyek-völgyek, folyók s tengerek fölött, aztán egyszerre csak leszállottak egy rézerdőben, rézerdőnek is a közepében, ahol volt egy rézköblös⁶⁰ kút, rézköblös kúton tizenkét rézpohár. A leányok vizet merítettek a rézkútból, ittak, aztán a poharakat visszatették a helyökre. A legénynek sem kellett egyéb, mind a tizenkét poharat a tarisznyájába dugta, amellet még egy rézfárol le is tört egy ágat, s azt is a tarisznyájába tette. Hej de hogy a rézágat letörte, nagyot csendült-bondult az erdő, hogy csak úgy zúgott véges-végig!

⁵⁹ óvatosan, hangtalanul beszaladt

⁶⁰ a köböl régi mértékegység, ami főként takarmány és folyadék mérésére szolgált

Megijedt a kicsi királykisasszony szörnyen, s mondta a testvéreinek:

– Jaj, Istenem, Istenem, miért jövök el veletek! Valaki itt van az erdőben s meglátott!

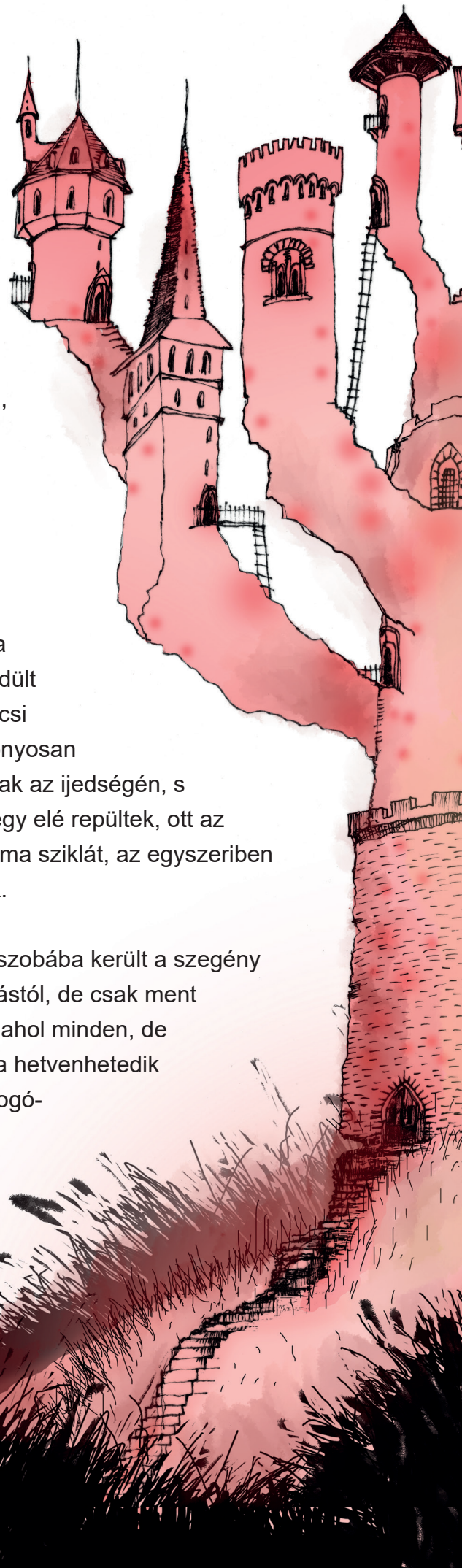
A néneji nagyot kacagtak.

– Ugyan ne félj, te bolond, nem jár itt senki rajtunk kívül!

Azzal továbbrepültek, s meg sem állottak, míg az ezüsterdőbe nem értek. Ennek a közepén ezüstköblös kút volt, a kút köblén tizenkét ezüstpohár, itt is ittak, de a juhászlegény az ezüstpoharakat is a tarisznyájába rakta, s hogy egyéb bizonyága is legyen, letört egy ezüstágot. Rettentő nagyot csendült az ezüsterdő is, a kicsi királykisasszony majd kétségbeesett az ijedségtől, de a többiek csak kacagtak rajta, s továbbrepültek.

Ezüsterdő után az aranyerdőbe értek, ott is leszállottak, ittak az aranykutakból, s a juhászlegény tarisznyába dugta az aranypoharakat is. Aztán letört egy aranyágot, de csendült is akkorát az aranyerdő, hogy szinte meghasadt belé. A kicsi királykisasszony most is mondta a testvéreinek, hogy bizonyosan kíséri valaki, forduljanak vissza, de a leányok csak kacagtak az ijedségén, s továbbrepültek. Az aranyerdőn túl egy rengeteg magas hegy elé repültek, ott az ördögös lélek arany vesszővel megsuhintott⁶¹ egy ajtóforma sziklát, az egyszeriben fölpattant, a leányok be az ajtón, a juhászlegény is utánok.

Hej, édes Jézusom, ne hagyj el! Hát oly szertelen fényes szobába került a szegény juhászlegény, hogy majd megvakult a csillogástól, ragyogástól, de csak ment a leányok után, fényesnél fényesebb szobákon keresztül, ahol minden, de minden színarany volt, még az ablaküveg is, s mikor úgy a hetvenhetedik szobába értek, hát csak jó a leányok elé tizenkét úrfi, csillogó-villogó gúnyában, kedvesen, édesen pisolyogva⁶², mosolyogva, mézesmázos szavakkal fogadják a leányokat, aztán kézre kapják, sétáltatják körös-körül, egyszerre meg csak megszólal a muzsika valahol fent, mintha éppen a mennyországban szólt volna, hipp-hopp!

Hajnali kakasszóig abba sem hagyták a táncot, mikor aztán minden papucs miszlikbe⁶³ szakadott, elbúcsúztak az úrfiaktól, s huss! – szárnyra kerekedtek, elrepültek, s hazáig meg sem állottak. Otthon szépen lefeküdtek, s aludtak, mintha sehol sem jártak volna.

Na, elkövetkezik a reggel, s a juhászlegény fölmege a királyhoz.

– Hát, fiam, tudsz-e valamit?

– Tudok biz én, felséges királyom, csak meg ne szomorodnék erősen.

– Mondjad, fiam, mondjad!

A juhászlegény töviről hegyire elmondott mindent, akkor aztán a király behívatta mind a tizenkét leányát, s vallatóra fogta.

Bezzeg hogy tagadtak azok mindent, csak a kicsi királykisasszony nem. De hiába tagadtak, a juhászlegény előhúzta szép sorjában, a réz-, az ezüst- s az arany poharakat, elé a réz-, ezüst- s aranyágakat is, a kicsi királykisasszony is bizonyította, hogy úgy volt, ahogy a juhászlegény mondta: mit volt mit nem tenni, megadták magukat a leányok.

Hiszen jöhetett ezután érettük az ördögös lélek, az sem tudta elvinni többet, mert a király a hétágú vastoronyba záratta a leányokat, a legkisebbiket meg feleségül adta a juhászlegénynek, melléje még fele királyságát is.

Bezzeg ment a királykisasszony jó szívvel a juhászlegényhez, mert szép szál legény volt az: hét puszta faluban nem akadott párja.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

⁶¹ odavágott, odavert

⁶² pislogva

⁶³ apró darabokra

FELADATOK A MESE FELDOLGOZÁSÁHOZ

1. Keresd meg a szövegben a következő mondatokat, és írd le, hogyan végződnek!

Hej, megijedtek a lányok, _____

Otthon szépen lefeküdtek, s aludtak, _____

Bezzeg hogy tagadtak azok mindent, _____

2. Ezüsterdő után az _____ értek, ott is leszállottak, ittak az

_____, s a juhászlegény _____ dugta az arany poharakat is.

Aztán letört egy _____, de csendült is akkorát az _____,

hogy szinte _____. A kicsi királykisasszony most is mondta a

testvéreinek, hogy bizonyosan _____ valaki, forduljanak vissza, de a

leányok csak kacagtak az _____, s továbbrepültek.

3. Kiderül az igazság

a.) Te hogyan győzted volna meg a királyt az igazadról?

Írj egy beszédet, amelyben elmagyarázod, mit csináltak a királykisasszonyok éjszaka!

b.) Játsszátok el azt a jelenetet, amelyben a juhászlegény elmeséli a királynak, amit látott! Készítsetek egy videót és küldjétek el nekünk az office@amaped.at e-mail-címre! A legjobban sikerült munkák az aktuális tanév végén jutalomban részesülnek.

4. **A hosszú böjt előtt a farsangi időszakban az evés-ivás, a mulatozás szinte kötelező volt. Táncmulatságokat, különböző játékokat, vetélkedőket rendeztek, és ekkor volt a legtöbb lakodalom is a falvakban. Eljátszottak állakodalmakat is, hogy kicsúfolják a házasodni nem kívánó fiatalokat.**

a.) Készíts egy plakátot egy általad szervezett mulatozás népszerűsítésére!

b.) Olvasd el az alábbi csúfolódókat. Próbálj meg te is néhányat szerkeszteni mai szóhasználattal!

- *Elemér, biciklizik az egér!*
- *Böske, szúrjon meg a tüske!*
- *Feri, Feri, faferi, macska farkát tekeri!*
- *János, szemed igen álmos!*
- *Lackó-packó, pipadohányzacskó, rágyújtott a pipára, leégett a szakálla!*
- *Marcsa, legényeket hajtsa!*
- *Bőgő masina, nem lesz katona!*
- *Kéményseprő bácsi, jöjjön vacsorázni, egye meg a papucsát, dobja ki a szalonnát!*
- *Kipp-kopp, kalapács, itt kalapál a kovács!*
- *Lakatos, keze-lába maszatos!*
- *Parkőr bácsi nagy feje, oxigénnel van tele, hozzányúlni nem szabad, minden percben robbanhat!*
- *Ödön – hasa, mint a bödön!*
- *Orsolya – csúszik, mint a korcsolya!*
- *Ákos – a feneke mákos!*
- *Julcsa – hol a budi kulcsa?!*
- *Imre – feje, mint a dinnye!*

- *Kelemen - békát eszik melegen!*
- *Ágnes - szeme, mint a mágnes!*
- *Domokos - azt hiszi, hogy nagyokos!*
- *Micike - a két lába picike!*
- *János - szeme mindig álmos!*
- *Katica - karmoljon meg a cica!*
- *Pisti - sütőajtódat nyisd ki! Kinyitottad, bújj bele, onnan nézzél kifelé!*
- *Lányok, lányok, földi boszorkányok!*
- *Nem beszélek veled, káposzta a fejed!*
- *Minek az a ráncos szoknya, ha a leány tipe-topa?!*
- *Minek az a pörge kalap, ha a legény csak egy falat?!*
- *Előbb süssél palacsintát, aztán szeress gimnazistát!*
- *Patak partján pipitér, a te szavad kicsit ér!*

Az én csúfolódóim:

5. Párosítsd a varázslatos tárgyakat a mesékkel, illetve a szereplőkkel, akik használják őket!

6. Számozd meg az eseményeket sorrendben!

- a juhászlegény felkelti a legfiatalabb királykisasszonyt
- a juhászlegény jelentkezik a király felhívására
- leszállnak a rézerdőben
- a királylányok kakasszóig táncolnak
- a juhászlegény találkozik Szent Péterrel
- a juhászlegény beszámol a királynak a történekekről

7. Gyakoroljuk a tagadást!

a.) Hogyan mondanád az országod nyelvén?

Mindenkinek van valamije, csak neki nincsen semmije.

b.) Alkoss hasonló mondatokat!

Kati – kutya : Katinak van egy kutyája. Kati – kutyák : Katinak vannak kutyái.

Tom – macska: _____

Tom – macskák: _____

én – egér: _____

én – egerek: _____

ti – ház: _____

ti – házak: _____

c.) Hogyan tagadod az előző feladat mondatait?

Katinak van egy kutyája.– Katinak nincs(en) kutyája.

Katinak vannak kutyái. – Katinak nincsenek kutyái.

Tom – macska: _____

Tom – macskák: _____

én – egér: _____

én – egerek: _____

ti – ház: _____

ti – házak: _____

8. **Beszélgétek meg, mit jelentenek a következő mondatok és hogyan hangzanak más nyelveken!**

Nincsen semmije.

Senki nem lát.

Mindenki ismer mindenkit.

Mindent tud.

Mindent lát.

Mindenki vesz valamit.

9. **Alkoss hasonló szópárokat, kösd össze a megfelelő szavakat (pl. fia-borja, ország – világ)!**

apraja

dombos

dimbes

csetlő

botlő

nagyja

10. **Hogyan írjuk? J vagy ly?**

He ____, sóha __tozott is eleget, amint terelgette a nyá __at, hogy neki semmi __e
sincs ezen a világon, de hiába sóha __tozott: a nagy semmivel maradt.

Mit volt mit nem tenni, a kirá __ kihirdette ország-világ előtt, hogy annak ad __a a
leányát, legyen akárki fia-bor __a, aki neki megmond __a, hogy hol s merre __ár
é __nek é __szaká __án a tizenegy királykisasszony.

11. **Keresd meg a hibát, írd le a szavakat helyesen!**

(Minden szóban egy hiba van.)

mingyárt, legkissebbikben, sejemruha, sétáltatyák, athatok, királykisaszony,
mongyad, menyországban, kacaktak, kakaszszóig

12. **Ha az itt következő linkre lépsz, egy online játékot találsz.**

Az ábécé betűit behelyettesítve ördögös közmondásokat, szólásokat olvashatsz. Mit gondolsz, mit jelentenek?

13. **Keresd meg és írd ki, milyen kifejezésekkel írja le a szöveg!**

A juhászlegény nagyon szegény volt: _____

Rengeteg kincse volt a királynak: _____

Rábeszélték a legkisebb királykisasszonyt, hogy menjen velük: _____

Reggelig táncoltak: _____

14. **Foglalkozzunk a mesei elemekkel!**

a.) Húzz alá a mesében olyan **szófordulatokat, kifejezéseket**, amelyekkel más mesében is találkoztál már!

A népmesék eredetileg szóban hangzottak el. Melyik nyelvi elemek bizonyítják ezt a szövegben?

b.) Hol találkozol ebben a mesében a következő **mesei számokkal**?

Három: _____

Hét: _____

Tizenkettő: _____

c.) **Mesei hősök:** Milyen tulajdonságai vannak a juhászlegénynek? Hogyan segítették ezek a jellemzők abban, hogy királlyá válhasson? Írd le!

15. "Még ma is élnek, ha meg nem haltak." Mit gondolsz, hogyan éltek tovább?

Mi minden történt még velük? Folytasd a történetet!

16. Ki vagyok?

a) A játék kezdetén mindenki kap a hátára egy cetlit, de úgy, hogy saját magáról nem tudja, hogy kicsoda, micsoda; vagyis nem láthatja a cédulát, amit a hátára ragasztanak. Mindenki megnézheti, hogy kinek mi van a hátán és arról érdeklődik, hogy ő maga kicsoda.

b) Páros változat: Valaki előre fölírja ismertebb párok, összetartozó dolgok nevét kis cédulákra, pl. Rómeó és Júlia, Jancsi és Juliska, de könyvcímet is lehet, pl. papucsszaggató és királykisasszonyok stb.. A játék kezdetén mindenki kap a hátára egy cetlit úgy, ahogy a fenti játékban, csak itt a játékosoknak a párjukat kell megkeresni.

17. Vakjáték

+

Megpróbáljuk egymást felismerni, csakis kézzel. A játékvezető körbemegy és hangosan elmondja a látottakat: kinek van gyűrű az ujján, milyen hosszú a ruha ujjá, szemüveges-e, milyen hosszú a haja, stb.. Mikor mindenkin megláttuk a jellemzőket, akkor egy vállalkozónak bekötjük a szemét, majd halkán odavezetjük az egyik csoporttagot hozzá. Háromszor találgathat, hogy ki az, de ha nem sikerül, akkor másnak adjuk át a találgatás jogát.

18. Papucskergető

+

Egy gyerekpapucs kell hozzá. A játékosok szorosán körben ülnek a lábukat felhúзва, és a térdük alatt adogatják a papucst. A papucskergető a körön kívül szaladva igyekszik azt a gyereket megérinteni, akinél a papucst sejtí. Hogy megtévesszék őt, a gyerekek a kezüket a térdük alatt tartják akkor is, ha nincs náluk a papucs. Ha a papucskergető megtalálta a papucst, azzal cserél, akinél utolérte.

**Szerintetek milyen a jó tréfa? Volt már benne részetek?
Mesélgétek el egymásnak!**

FARSANGI TRÉFA⁶⁴

Mindennap halomszámra jönnek a levelek, mind azt írják az unokáim, hogy mennyire szeretnék Öcsikével megismerkedni. Most meg azt hallom Öcsike anyuskájától, hogy mégiscsak akadt egy fiú a világon, aki sehogy sem akart megismerkedni az ő „drágaságával“.

Ezt a fiút Palinak hívták, második elemibe járt, igen-igen jó tanuló volt, és büszkélkedett az egyeseivel. Mikor a mamája el akarta vinni Öcsikéékhez, mindjárt mondta:

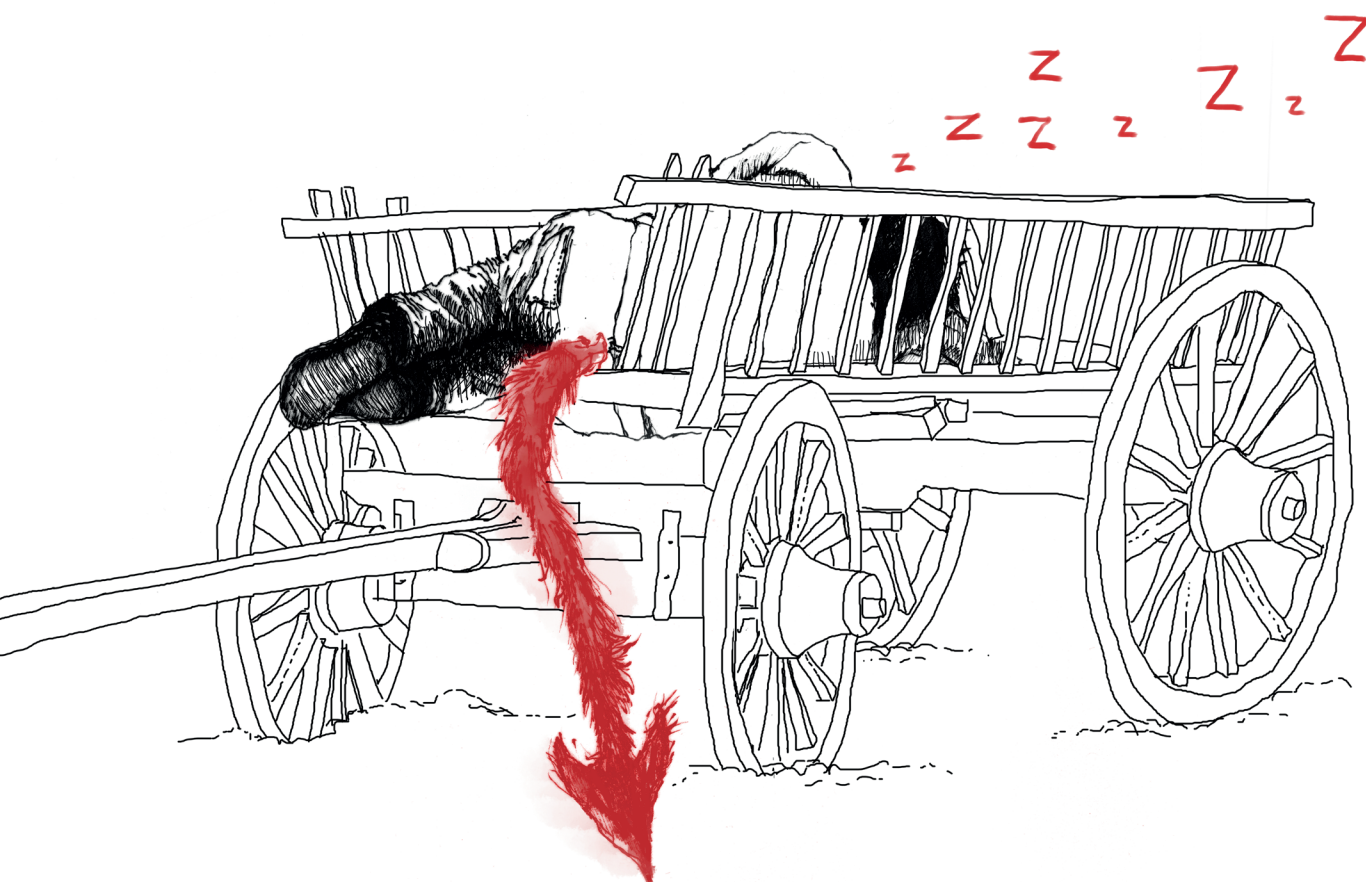
– Én komoly fiú vagyok, legkülönb tanuló a második á-ban. Én nem barátkozom ilyen pajkos⁶⁵ kölyökkel. Majd, hogy még velem is valami gonosz tréfát csináljon!

Hanem hát egyszer mégsem kerülhette el, hogy Öcsikével megismerkedjék. A szülei jó barátságban voltak Öcsike szüleivel, s amikor valami fontos dolog miatt néhány napra el kellett utazniuk, Öcsikéékhez küldték Palikát, hogy egyedül ne maradjon odahaza.

– No, hát te vagy az a híres Öcsi? – ezzel köszöntött be Palika vendéglátó gazdáihoz.

– Sokat hallottam már rólad, tudom, hogy sok embert megtréfáltál életedben. No, de az én eszemen nem jársz túl. Én a legjobb tanuló vagyok a második á-ban, te meg olvasni sem tudsz még, te pocok.

Hát Öcsike igen szelíd, jószívű fiú, de erre a beköszöntőre felforrott még az ő galamb epéje is.

– Hisen⁶⁶ csak ne volnál vendég – mondotta –, majd megmutatnám neked, pocok vagyok-e vagy sem!

Közben pedig már forralta is buksijában a nadselűnél⁶⁷ nadselűbb gondolatokat: hogyan tréfálja meg ezt a hiú másodistát⁶⁸, de úgy, hogy az egész világ kacagjon rajta.

Első nap nem történt semmi különös: Palika eljátszott a házigazdáival, de minden szava, minden mozdulata azt mutatta, hogy erősen lenézi ezeket a pockokat.

Második nap délelőtt iskolában volt. Ebédnél egy pillanatra sem hallgatott el, folyvást arról beszélt, milyen okosan felelt a tanító bácsi kérdéseire. Közben gőgösen⁶⁹ nézett Öcsikére: ezt csináld utánam, pupák⁷⁰! Ebéd után nem akart játszani a gyerekekkel, hanem lefeküdt aludni, mint a felnőttek szoktak. Öcsire és Andrisra ráparancsolt az anyuskájuk, hogy ne zavarják a vendég álmát.

Hát Öcsi meg Andris nem is zavarták meg Palika édes szunnyadását. Öcsi félrehívta Andrist és suttogva szólt hozzá:

– Te, Andris! Van nekem egy...

– Nadselű gondolatod.

– Ej, ne szakíts félbe. Nem nadselű gondolatom van, hanem – ördögfarkam.

– Micsodád?

– Ördögfarkam. Emlékszel a Gyurka ördögruhájára, amit a gyerek-álarcosbálon viselt?

– Emlékszem hát.

– Elkértem tőle az ördögfarkat. Gyurka nem olyan gőgös, mint ez az utálatos Pali. Két gombért meg egy szép üveggolyóért nekem adta.

– De minek neked az ördögfarkok?

– Most jön a nadselű gondolat. Ha nem sakítottál volna félbe, már tudnád. Ezst a farkat odatüzzsük Pali nadrágjára. Most, amíg alszik. Azstán, ha sétálni megy...

Andris olyan hangosan elnevette magát, hogy szinte fölébresztette Palit. No, de szerencsére Pali oly édesen álmodott pompás feleleteiről, hogy még ez a hangos nevetés sem zavarta meg az álmát.

⁶⁴ Forrás: https://www.3szek.ro/load/cikk/88548/benedek_elek_farsangi_tre-fa_ocsike_nadselu_gondolatai_es_csinytevesei

Megjegyzés: a szövegben megszólaló szereplő beszédhibával rendelkezik.

⁶⁵ csintalan

⁶⁶ hiszen

⁶⁷ nagyszerű

⁶⁸ második osztályosat

⁶⁹ nagyképű, másokat megvető

⁷⁰ gúnyos megszólítás, jelentése tehetetlen

- Ez lesz aztán a farsangi tréfa! – mondta Andris, aki sok mindent el szokott lesni a felnőttek beszélgetéséből.

– Hát legyen farsangi tréfa – mondta Öcsike –, nem tudtam, hogy így is hívják a nadselű gondolatot.

Azzal úgy tett, amint elébb mondotta: szép csendesen, lábujjhegyen odalopózkodott az alvó Palikához, s egy biztosítótűvel olyan ügyesen nadrágjához erősítette az ördögfarkat, hogy csupa csuda!

Leültek a szoba sarkában és kuncogva várták Pali ébredését. Négy óra tájban végre mozgolódni kezdett. Felkelt a díványról⁷¹, nagyot ásított, kinyújtózkodott, megropogtatta a derekát, s csak akkor vette észre – nem ám az ördögfarkat, hanem Andrist meg Öcsikét.

– Most sétálni megyek – mondta büszkén. – Ne haragudjatok, hogy nem viszlek magammal, de hát végre is nem lehetek együtt egész nap...

Azt akarta mondani: ilyen pockokkal – de meggondolta a dolgot. Mégsem gorombáskodhat a vendéglátó gazdáival. Hát csak ennyit mondott:

– Ilyen kis fiúkkal.

Öcsi meg Andris nem bánták, akármit mond is, csak menjen. Messziről követték az utcán. Ment, ment nagy büszkén, magasan hordva az orrát. Kezében könyvet tartott: hadd lássa a világ, hogy nem afféle kis pocok ő, aki még olvasni sem tud.

⁷¹ kanapé, egyfajta ágy

Hát a „világ“, azaz, hogy az utcán járókelő gyerekek észre is vették, hogy valami különös teremtés lépked el mellettük. Egyre többen szegődtek a nyomába. Kacagtak, kiáltoztak – hanem Pali kutyába se vette őket, hátra nem fordult volna a világ minden kincséért sem. „Pockok” – gondolta magában. De valami mégiscsak szeget ütött a fejébe. Mit is kiáltanak ezek a pockok? –

Ördög, ördög, hosszú farkú ördög! – Mi lehet ez? Kinek mondják ezt? Végre mégsem tudta megállni, hogy meg ne forduljon. Majd elszedült, mikor meglátta, hogy büszke lépkedése közben egy valóságos ördögfarkat hurcolt maga után... Hát ezért nevettek rajta, ezért kiáltoztak utána! A második a legjobb tanulója után, ezek a pockok! – Takarodjatok! – kiáltott rájuk. És nagy ügyel-bajjal leszedte ruhájáról az ördögfarkat. Az összesereglett „pockoknak” eszük ágában sem volt, hogy eltakarodjanak. Nagy gyönyörűséggel nézték, hogyan indul hazafelé, kezében a leszedett ördögfarokkal. Már nem hordta olyan magasan az orrát.

„Ezt csak Öcsi eszelhette ki – gondolta magában. – Megállj, te pocok! Ezt nem viszed el szárazon! Majd kigondolok valamit én is!”

...Azóta is gondolkozik.

FELADATOK A MESÉHEZ

1. Keresd meg a szövegben és húzd alá a mese szereplőit!

2. Hogyan mondanád másképpen? Gyűjts rokon értelmű szavakat!

pajkos _____

nagyszerű _____

nagyképű _____

goromba _____

hurcol _____

3. Válaszolj a kérdésekre egy mondatban!

Miről volt híres Öcsike?

Miért jött Pali Öcsiékhez?

Hogyan viselkedett Pali Öcsivel?

Szívesen töltötte Pali Öcsiékkel az idejét? Miért?

Milyen tréfát eszelt ki Öcsi?

Mit csinált Pali, amikor felkelt?

Hogyan vette észre Pali, hogy megviccelték?

Mit mondott Pali, miután rájött a tréfára?

4. Magyarázd meg a következő kifejezéseket!

túljár az eszén _____

felforr az epéje _____

forralja a gondolatot _____

magasan hordja az orrát _____

szeget üt a fejébe _____

5. Pörgessetek ki egy nyelvtörőt és próbáljátok meg minél gyorsabban kimondani!

Válasszatok egyet, illusztráljátok és küldjétek el nekünk az office@amaped.at e-mail-címre! A legjobban sikerült munkák az aktuális tanév végén jutalomban részesülnek!

6. Tornáztassuk meg a nyelvünket és a szánkat!

a.) Lefetyel a kiscica – mozgasd a nyelvedet ki-be, mint a lefetyelő kiscica!

b.) A cica körbenyalja a száját.

c.) A cica nagyot ásít.

d.) Mit mond a kígyó? (sssszzz)

e.) Mit mond a méhecske? (zzzzzz)

f.) Csücsöríts a száddal, aztán neved egy nagyot! Ismételd meg ezt legalább háromszor!

7. Hallásgyakorlat: koppants az ujjaddal, ha z hangot hallasz!

a.) zsoldos, zokog, zajos, zsákos, zsineg, zizeg, zúg, zsúr

b.) varázs, garázs, magáz, darázs, magyaráz, evez, legyez, lemez, Balázs

c.) haza, darazsa, laza, parazsa, váza, mázsa

8. Gyakoroljuk a hangpárokat! (z-zs)

a.) Keresd meg a szövegben és írd le helyesen a következő szavakat.

ezs - _____

azs- _____

nadselü - _____

sakítottál - _____

odatüzzsük - _____

azstán - _____

hisen - _____

b.) Olvasd fel hangosan a párokat!

9. Olvasd fel a szócsoportokat!

a.) z-zs hangpárok

kéz – méz, tűz – víz, őz – ház – gőz, rizs - rozs – rúzs, parázs – darázs – garázs

zsebre – zebra, zásk – zászló, zsemle – zene, zsúri – zűrös, zsineg – zizeg

zebra – zsebre, zászló – zásk, zene – zsemle, zűrös – zsúri, zizeg – zsineg

b.) sz - s hangpárok

sár – szár, seper – szeder, soroz – szoroz, sokszor – szoros

szirt – sírt, szenved – senyved, szerez – sereg, szór – sóz

halász – kapás, vadász – hatás, merész – zselés, mesés – erdész

c.) r-l – hangpárok

robog – lobog, rebeg – lebeg, robban – lobban, régi – légi
lakás – rakás, lom – rom, lúd – rúd, lámpa - rámpa
tőle – főre, szóló – szóró, félne – félre, bálra – bárra
szérű – szélű, szerel – szelel, terel – delel, terít - telít

d.) gy – d-hangpárok.

dob, domb, dió, dunna, dél, dinnye
nád, vád, vad, ebéd, pad, pléd
mandula, óvoda, lepedő, labda, bunda, lambada
gyöngy, gyík, gyertya, gyufa, gyógyír
ágy, vág, légy, négy,
ágyú, bogyó, fagyi, kígyó, mogyoró,
egyszer, egyszer, hegyszerű, gyógyszer, négyszer

10. Mondd gyorsan!

Répa, retek, mogyoró, korán reggel ritkán rikkant a rigó.

Sárga bögre, görbe bögre.

Gyere Gyuri Györbe, gyújtunk gyufát győri gyufagyárban gyártott gyufából.

11. Énekeljünk együtt!

Hová mész te kisnyulacska ... ingyom-bingyom táliber...

12. Pótold a múlt idő t/tt jelét!

Első nap nem történ__ semmi különös: Palika eljátszo__ a házigazdáival,

de minden szava, minden mozdulata azt muta__a, hogy erősen lenézi ezeket a pockokat.

Második nap délelőtt iskolában vol__. Ebédnél egy pillanatra sem hallgato__ el,
folyvást arról beszél__, milyen okosan felel__ a tanító bácsi kérdéseire. Közben
gőgösen néze__ Öcsikére: ezt csináld utánam, pupák!

13. Keresd meg és húzd alá a szövegben a következő kifejezéseket!

Beszélgétek meg, miért válnak el az igekötők!

el akarta vinni, el kellett utazniuk, kerülhette el, nem jársz túl

14. Írjunk tollbamondást!

15. Jellemezz!

a.) Pali és Öcsike egy iskolába jártak. Szerinted milyenek látták őket a többiek?

Mutasd be Palit és Öcsit egy iskolatársuk szemével!

b.) Jellemezd Pali történetbeli viselkedését! Mit gondolsz róla? Jellemezd Öcsi

viselkedését! Te mit tettél volna a helyében?

c.) Rajzold le a két fiút, ahogyan te képzeled el őket!

16. Szerinted jól sikerült a tréfa? Fejezd be másképp a történetet, írd új befejezést

hozzá!

17. Mutassátok be 2-3 fős csoportokban állóképekkel a történet egy-egy jelenetét!

A többiek találják ki, melyik jelenetet mutatjátok!

18. Beszélgetsetek és alkossatok!

- Szerintetek megérdemelte Öcsi, hogy csúfot űztek belőle Petiék?
- Milyen személyes belső tulajdonságokkal rendelkezik Öcsi? Melyeken kellenváltoztatnia?
- Készíts karikatúrát a mese hősről!

19. Szagold a fánkot!

Kiválasztjuk az első „szagoló” játékost, s bekötjük a szemét, hogy ne lásson. A bekötött szemű játékost egy másik gyermek vezesse végig a szobán úgy, hogy egy finom illatos fánkot „húz” az orra előtt. A többi gyerek sorfalat áll és drukkol. Mindenki, aki szeretné kipróbálni a szaglását, kerüljön sorra. Ezután jöhet a fánkevés.

A fánkot akár ti magatok is elkészíthetitek. Itt egy kitűnő recept:

Hozzávalók:

- 3 dkg élesztő*
- 3 dl tej*
- 1 teáskanál cukor*
- 50 dkg liszt*
- 2 db tojás sárgája*
- 2 evőkanál porcukor*
- 2 dkg margarin vagy vaj*
- egy csipet só*
- olaj a sütéshez*

Langyos tejben kevés cukorral felfuttatjuk az élesztőt. A lisztet egy tálba szitáljuk, hozzáadjuk a tojássárgáját, a porcukrot, a margarint (nem kell megolvasztani), a sót, végül a felfuttatott élesztőt. Jól összedolgozzuk, majd kb. 30 percig kelesztjük letakarva, szobahőmérsékleten. A megkelt tésztát lisztezett deszkán ujjnyi vastagra nyújtjuk, kerek formával kiszaggatjuk, és ismét kb. 25 percig pihentetjük letakarva. Közben előmelegítjük az olajat. A fánkok közepébe az ujjunkkal lyukat nyomunk, és az olajba tesszük, majd fedő alatt egy percig sütjük. Ezután megfordítjuk, és ismét kb. egy percig sütjük fedő nélkül. Konyhai papírtörlőre szedjük, porcukorral és lekvárral tálaljuk. Jó étvágyat hozzá!

20. Hol a szája?

Egy nagy papírra rajzolunk egy emberfejet, jó nagy szájjal. Kiragasztjuk az egyik ajtóra. Minden játékos kap a kezébe egy matricát, amin valamilyen étel szerepel. Kijelöljük az indulópontot. Feladat: az indulóponttól indulva, bekötött szemmel próbáljanak a gyerekek eljutni a fejrészhez, s ráragasztani a képet a szájra. Szembekötés előtt jól figyeljék meg, mérjék be, hogy hol a fej, s hol a szája. A fejet elkészíthetjük a gyerekekkel is. Ha nincs matricánk, újságból kivágott, beragasztózott képek is lehetnek az ételek.

21. Milyen vagy?

Körben ülünk székeken, a tanár a kör közepén áll, akinek kérései alapján cserélgetjük a helyünket. A tanár külső vagy belső tulajdonság alapján utasít. Pl.: Cseréljenek helyet, akiken van valami piros ruhadarab! Cseréljenek helyet, akik szeretnek mosolyogni! A középben álló is mozog, ha jellemző rá az elhangzott tulajdonság, próbál ülőhelyet szerezni magának. Mindig az marad középben, akinek nem jut hely. A kisebbeknek a tanár adjon ötleteket a kérdések megfogalmazásához.

22. Öt szó egy papírra

Mindenki öt, rá jellemző vagy hozzá szorosan kapcsolódó szót írhat egy papírra. A papírokat összekeverjük, egyenként kihúzzuk és megpróbáljuk közösen kideríteni, hogy ki az, aki mögötte rejtőzik, ki a kihúzott papír tulajdonosa. A végén mindenki elmesélheti, hogy miért azokat a szavakat írta fel.

23. Bábozzunk!

Eszköz: hurkapálcika, karton, mindenféle anyag, filc stb. A tanár olvassa fel a mesét, melyet ötletbörze követ: hogyan lehetne színre vinni? Ekkor dőlne el a szereposztás, hogy kinek mi lenne a feladata. Aki nem szeretne szerepelni, éppenséggel lehet kellékes is. Lehet hanghordozót is használni. A meseelőadás után meg lehetne beszélni a közös munka folyamatát, kiértékelni a mesét.

Keresd meg Magyarországon térképén Nagyharsányt! Nagyharsány mellett magasodik a Nagyharsány-hegy (vagy Szársomlyó), amelynek különleges a felszíne. Nézd meg a képet itt, és magyarázd meg, miért hívhatják ezt ördögszántásnak!

AZ ÖRDÖGBARÁZDÁK⁷²

Igen, úgy láttam, mint ma: az ördög szántotta fel a harsányi⁷³ hegyet. Még ma is látszanak a barázdák, miket az ördög szántott a hegynek a hátán.

Elmondom nektek, hogy történt ez.

Ezelőtt több száz esztendővel, lehet biz annak ezer esztendeje is, ha nem több, élt Harsány vidékén egy földesúr, ki a szegény népet erősen sanyargatta. Még az ördög is megsokallotta a földesúr sok nagy gonoszságát, s egyszer, úgy alkonyattájban beállított hozzá. Nem sokat teketóriázott⁷⁴, azt mondta a földesúrnak:

– Eleget sanyargattad⁷⁵ már a szegény népet, viszem a lelkedet! Különb lelket nem találhatnék a pokolban.

Hanem a földesúr nemcsak gonosz lelkű, de furfangos elméjű is volt: szeretett volna kifogni az ördögön.

Azt mondta az ördögnek:

– Igazad van, komám, az én lelkem a pokolba való. De szeretném, ha nem maradna utánam egészen rossz emlék a vidéken. Ne vidd el addig a lelkemet, míg a harsányi hegyet fel nem szántatom.

– Na hiszen, nem vagyok bolond. Sohasem lenne vége annak a szántásnak. Hanem tudod mit? Én ma éjjel felszántatom.

Nagyot kacagott a földesúr.

– De már azt nem hiszem!

– Nem-e?! Fogadjunk, hogy mire az első kakasszót hallod, föl lesz szántva az egész hegy.

Ha nem:
itt hagyom
a lelkedet, élj
boldogul.

Azzal kezdet csaptak, az
ördög egyet fűttenetett, s abban a
pillanatban négy macska ugrott elé, az
ördög tudja, honnét. Ezt a négy macskát az
ördög befogta egy ekébe, s nekifogott a harsányi
hegynek.

Hej, uramteremtőm, az volt csak a szántás!
Pattogatott az ördög az ostorával, nagyokat kiabált,
hogy csak úgy zúgott belé a helység, s hámlott⁷⁶ a hegy
gyorsan, mint a gondolat. Még éjjél sem volt, s már csak
egy-két forduló volt hátra. De a földesúr sem tátotta el a
száját. Hóna alá vett egy kakast, kiment a hegy alá, ott a
kakast elkezdette kínozni, s az szegény feje olyan nagyokat
kukorékolt, hogy béhallatszott a faluba, s a többi kakas is
rágyújtott.

Az ördög nagy bosszúsággal félbehagyta a szántást, s
visszament a pokolba a földesúr lelke nélkül. De a földesúr is
megemberelte magát, nem sanyargatta többet a szegény népet.
Félt, hogy még egyszer eljő az ördög, s akkor aztán se szó, se
beszéd, kapja a lelkét, s meg sem áll vele a pokol tornácáig⁷⁷.

⁷² Forrás: <https://mek.oszk.hu/04800/04833/04833.htm#96>

⁷³ A Szársomlyó (más néven: Harsányi- vagy Nagyharsányi-hegy, népies
nevén Ördögszántotta hegy) a Villányi-hegység legmagasabb hegytömbje
Baranya megye déli részén.

⁷⁴ nem sokat halogatva fog bele egy cselekvésbe

⁷⁵ gyötör, kínoz valakit

⁷⁶ külső réteg, héj fokozatos leválása

⁷⁷ valaminek a bejáratánál lévő helyiség, előcsarnok

FELADATOK A MESE FELDOLGOZÁSÁHOZ

1. Nézd meg a mesét, és válaszolj a következő kérdésekre!

Miért ment el az ördög a földesúrhoz?

Mivel akart kifogni a földesúr az ördögön?

Milyen alkut ajánlott az ördög a földesúrnak?

Hogyan fogott ki a földesúr mégis az ördögön?

2. Szerepjáték

Meséld el a történetet a képek segítségével úgy, hogy mindig a szereplő helyébe képzeled magad! Játsszátok el!

+

a. Meséld el a földesúr szerepében!

b. Meséld el az ördög szerepében!

3. Keresd a kakukktojást! Mi nem illik a többi közé?

4. Párosíts!

árpa

búza

kukorica

zab

rizs

köles

5. Keresd meg a betűrácsban a szavakat! A kimaradt betűkből megtudhatod, hogyan nevezték az egyházi emberek a középkorban a farsangot.

K	O	M	A	A	Z	G	L
A	H	Ö	D	E	Ö	A	O
K	U	A	Ó	D	K	R	K
A	L	D	R	S	Ö	E	O
S	A	Ö	C	S	G	Ü	P
S	F	A	S	Z	Á	N	T
Z	M	N	N	E	P	N	E
Ó	S	Z	E	G	É	N	Y

- HARSÁNY
- ÖRDÖG
- KOMA
- ADÓ
- SZEGÉNY
- FALU
- POKOL
- SZÁNT
- KAKASSZÓ
- MACSKA
- EKE

Megoldás: _____

6. Milyen helyesírási szabályt ismersz fel? Írd le!

hosszú, savanyú, keserű, gyönyörű, mű, sűrű

7. A tulajdonságokat kifejező szavakat melléknévnek nevezzük.

Húzd alá az alábbi felsorolásban a melléknveket!

szigorú, gyűrű, gömbölyű, tanú, fiú, gyanú, fésű, hegedű, seprű, kesztyű, varjú
szomorú, mű, ágyú, mű, könnyelmű, nagyszerű, betű, koszorú, hattyú

8. Hogyan írjuk? Egybe vagy külön?

a.) Keresd meg a szövegben a következő kifejezéseket és húzd alá!

gonosz lelkű, de furfangos elméjű

b.) Tagold a sort és írd le helyesen!

Nagyorrúférfikerekarcúlányhosszúlábúgolyakerekfejűgyereknagyszeműfiú

9. Beszélgetések és alkossatok!

- Jótettek – gonosztettek: Miért károsak a gonosztettek?

Milyen érzés neked az, ha valaki gonoszkodik?

Tettél már jót valakivel? Mi volt az? Írd le vagy rajzold le!

- Gyűjts közmondásokat, szólásokat a jótetről!
- Szerinted melyek az ember legpozitívabb tulajdonságai? Magadban felismered ezeket?
- Találd meg a mesehős pozitív mását!

Ki lenne az, és milyen tulajdonságokkal rendelkezne?

Rajzold le, és készíts vele egy képregényt!

Küldd el az office@amaped.at e-mail-címre!

A legjobban sikerült munkák az aktuális tanév végén jutalomban része sülnek!

10. A szöveg első olvasása után dönts el, melyik igaz, melyik hamis a következő állítások közül!

- A történet több száz esztendővel ezelőtti, ezért a barázdák már nem látszanak.
- Az ördög éjszaka érkezett a földesúrhoz.
- Az ördög megszánja a földesurat, és fel akarja szántani neki a hegyet.
- A fogadás szerint az első kakasszóig kell a munkával végezni.
- Az ördög négy ökröt fogott az ekébe.
- Az ördög nem végzett reggelig, ezért vesztette el a fogadást.

11. Az Ördögbarázdák című mese a harsányi hegy legendáját mondja el.

A hegy egyik oldalát hatalmas barázdák tagolják, ezt a jelenséget magyarázza a történet. A következő feladatban hívd segítségül az internetet!

a.) Ismersz olyan mondákat, legendákat, amelyek valamilyen tájegységhez (hegyhez, tóhoz stb.) kapcsolódnak? Melyeket?

b.) Keress egy legendát, amely valamelyik általad kedvelt magyar vonatkozású helyszínhez kötődik, és meséld el a következő órán a többieknek!

12. Régen a faluban a papok voltak írástudók. Meséld el a falu papjának nézőpontjából levélben, hogyan változott meg a földesúr és vele az emberek élete!

13. Szélvihar közeleleg

Harsány vidékén a barázdák felett szélvihar közeleleg – így vezetjük be a játékot. A gyerekek sorban állnak a tanárral szemben, aki mindig mondja, melyik oldalról jön a szél. Pl.: „Jobbról jön a szél!” Ha jobbról jön a szél, akkor balra dőlnek, ha balról jön, akkor jobbra, ha előlről akkor hátra, ha hátulról, akkor előre dőlnek. Ha a tanár azt kiáltja „Szélvihar!” akkor mindenki forog körbe a helyén. A „Szélcsend!” kiáltásra mindenki leguggol. Aki téveszt, kiesik a játékból.

14. Ördögtánc

+

Álljunk körbe a teremben! Ismertessük a feladatot, majd indítsuk be a zenét valamilyen zenegépről! A feladat: a tanár jelzésére félpercenként másvalaki lesz a táncparkett ördöge, akinek a mozdulatait mindenkinek utánoznia kell. Táncolhatnak pl.: szökdécselve, guggolva, nyelvet kinyújtva, haját borzolva, fél lábon, popót rázva, befogott füllel, grimaszolva, fél szemet befogva, bokát megfogva, ülve, lábujjhegyen stb.

Kisebбекnél a tanár súgja a soron következő fülébe a táncstílust. Nagyobbaknál vagy előre kiosztjuk a cetliket a megadott „stílusokról”, hogy folyamatos mehessen a tánc, vagy maguk is kitalálhatnak valamit, amit a többieknek utánozniuk kell.

15. Ki lesz az ördögkirály?

+

A gyerekek körben ülnek. A tanár három önként jelentkezőt kiküld. A bent maradt játékosoknak elmondja a játékot: amikor a gyerekek bejönnek egymás után (különkülön), akkor kétszer hatalmas hej-hót! kiáltunk, a harmadik kiáltásra csak nagy levegőt veszünk, de nem kiáltunk – a behívott kiált egyedül: ő lesz az ördögkirály. A behívottnak mindig azt mondjuk: háromszor fogunk kiáltani, kiáltson velünk, és figyelje, ki kiált a legnagyobbat, mert ő lesz az ördögkirály. A becsapottat bevonjuk a második és a harmadik játékba.

16. Ördög és Angyal

+

Húzás alapján kijelölünk három játékost. Egy eljátszik egy jelenetet némán, míg a másik kettő, az Ördög és az Angyal próbálják rossz illetve, jó irányba terelni a harmadik cselekedeteit, kimondva annak gondolatait. Nagyobbaknak való játék.